

रेशीम उद्योगाचा प्रचार व प्रसिद्धी कार्यक्रमांतर्गत
सन २०२३-२४ करिता लक्षाधीश रेशीम
शेतकऱ्यांची कार्यशाळा व रेशीम रत्न पुरस्कार
निधी वितरीत करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: - सपववि ४००१२ /१८/२०२३ DESK SERICULTURE CMTD

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

दिनांक :- २२ फेब्रुवारी, २०२४.

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, क्र. प्रावियो-१०१८/प्र.क्र.१९/ रेशीम कक्ष,
दिनांक १८ एप्रिल, २०१८.
- २) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्र.अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३, दि.१२ एप्रिल, २०२३.
- ३) संचालक (रेशीम) यांचे पत्र क्र.रेशीम/कार्या-१०/प्रचार व प्रसिद्धी /निधी मागणी/ प्रस्ताव/२०२३-
२४/१५६६, दिनांक ०१ डिसेंबर, २०२३.
- ४) संचालक (रेशीम) यांचे पत्र क्र.रेशीम/कार्या-१०/प्रचार व प्रसिद्धी /निधी मागणी/ प्रस्ताव/२०२३-
२४/१६५८, दिनांक १९ डिसेंबर, २०२३.
- ५) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्र. अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३, दि.०५ फेब्रुवारी, २०२४.

प्रस्तावना :-

राज्यात रेशीम शेती व त्यावर आधारीत उद्योगास चालना देवून शेतकऱ्यांचा आर्थिक स्तर उंचावून तसेच रेशीम उद्योगातून रोजगार निर्मिती करणे शासनाचे उद्दिष्ट आहे. राज्यातील रेशीम शेतकऱ्यांची संख्या वाढावी व त्यांना चालना मिळावी यासाठी रेशीम उद्योगाच्या प्रचार व प्रसिद्धी कार्यक्रमांतर्गत एक एकर रेशीम शेतीमधून शेतकऱ्याने किमान एक लक्ष रूपये इतके वार्षिक उत्पन्न मिळविल्यास अशा शेतकऱ्यांचा सन्मान रेशीम रत्न पुरस्कार देवून सत्कार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

रेशीम उद्योगाच्या प्रचार व प्रसिद्धी कार्यक्रमांतर्गत राज्यातील लक्षाधीश रेशीम शेतकऱ्यांची कार्यशाळा व रेशीम रत्न पुरस्कार कार्यक्रमाकरिता प्रथम पुरस्काराकरीता ₹११०००/-, द्वितीय पुरस्काराकरीता ₹ ७५००/- व तृतीय पुरस्काराकरीता ₹ ५०००/- प्रमाणे जिल्हानिहाय बक्षिस दिले जाईल. त्याअनुषंगाने कार्यशाळा व रेशीम रत्न पुरस्कार कार्यक्रमाकरीता एकूण ₹१५,९८,०००/- (अक्षरी रूपये पंधरा लक्ष अडूयाण्णव हजार फक्त) इतका निधी प्रचार व प्रसिद्धी कार्यक्रमांतर्गत वितरीत व खर्च करण्यास याद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

❖ पुरस्कारकरीता निकष खालीलप्रमाणे राहतील :-

अ) रेशीम कोष उत्पादक शेतकरी असावा.

आ) महाराष्ट्रातील रहिवासी असावा.

❖ पुरस्कार करीता अटी व शर्ती :-

I) जिल्हा रेशीम कार्यालयात नोंदणी केलेला शेतकरी असावा.

- II) प्रती १०० अंडीपुंजास किमान ६० कि.ग्र. कोपाचे उत्पादनाबाबत रेशीम विकास अधिकारी यांनी प्रमाणित करणे आवश्यक.
- III) रेशीम शेतकऱ्याने उत्पादित केलेल्या कोष विक्री केल्याबाबतची पावती जिल्हा रेशीम कार्यालयास जमा करणे बंधनकारक.
- IV) किमान १ एकर वर तुती /टसर लागवड असावी.
- V) कोष विक्रीतून वार्षिक उत्पन्न किमान १ लक्ष इतके असावे.
- VI) केंद्र शासन अथवा राज्य शासनामार्फत शासनाच्या योजनेच्या निकषाप्रमाणे रेशीम किटक संगोपनगृह बांधकाम केलेले असावे.
- ❖ पुरस्कार निवडीकरीता कार्यपद्धती :-
- A) रेशीम शेतकऱ्यांने विहित नमुन्यात अर्ज सादर करावा. (परिशिष्ट-अ)
- B) जिल्हा रेशीम कार्यालयाने प्राप्त झालेल्या रेशीम शेतकऱ्यांच्या अर्जाची छाननी ७ दिवसांत करावी.
- C) जिल्हा रेशीम कार्यालय संबंधित जिल्ह्यातून प्राप्त अर्जातून पुरस्कारासाठी निवड करतांना वर्षात एकरी सर्वाधिक उत्पादन घेणाऱ्या अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक असणाऱ्या शेतकऱ्यांची निवड करून प्रादेशिक रेशीम कार्यालयामार्फत रेशीम संचालनालयास शिफारस करावी.
- D) रेशीम संचालनालयास प्राप्त प्रस्तावाच्या अनुंषंगाने लाभार्थ्यांची निवड करण्याकरीता गठीत समितीची रचना पुढील प्रमाणे राहील :-

- १) संचालक, रेशीम संचालनालय, नागपूर - अध्यक्ष
- २) कृषी संचालक (विस्तार) कृषी आयुक्तालय, पुणे - सदस्य
- ३) उपसचिव (रेशीम), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - निमंत्रित सदस्य
- ४) संबंधित जिल्हाचे रेशीम विकास अधिकारी - सदस्य
- ५) उपसंचालक / सहायक संचालक (प्रादेशिक) रेशीम संचालनालय, नागपूर - सदस्य सचिव

सदर समिती पुरस्कारासाठीचे लक्षाधीश रेशीम शेतकऱ्यांची निवड विहीत कार्यपद्धतीने व पारदर्शक पद्धतीने करेल व त्यानुसार विभागनिहाय कार्यशाळा आयोजित करून पुरस्कार वितरण कार्यक्रमांचा भौतिक व आर्थिक अहवाल संचालक (रेशीम) यांनी शासनास सादर करावा.

२. कार्यशाळा व पुरस्कार कार्यक्रमासाठी होणारा खर्च :-

अ.क्र.	विभागाचे नाव	एकूण जिल्हे	लक्षाधिश शेतकऱ्यांची संख्या	कार्यशाळा आयोजित करण्याकरीता तरतूद	पुरस्कारा-करिता तरतूद	एकूण तरतूद
१	२	३	४	५	६	७(५+६)
१	पुणे	०७	१९५	३,८७,०००/-	१,६४,५००/-	५,५१,५००/-
२	छत्रपती संभाजीनगर	०८	१४१	२,६०,०००/-	१,८८,०००/-	४,४८,०००/-
३	अमरावती	०५	२४८	२,७२,०००/-	१,४१,०००/-	४,१३,०००/-
४	नागपूर	०६	२८	६८,०००/-	१,१७,५००/-	१,८५,५००/-
	एकूण	२६	६१२	९,८७,०००/-	६,९९,०००/-	१५,८६,०००/-

३. सदर निधी ज्या विनियोजनासाठी वितरीत करण्यात आला आहे, त्याच कामाकरिता उपयोगात आणण्यात यावा आणि विहीत मापदंडाप्रमाणेच खर्च करण्यात यावा.

४. सदर निधी खर्च करताना वित्तीय नियम व वित्त विभागाने वेळोवेळी घालून दिलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करावे. सदर निधीचे विनियोग प्रमाणपत्र महालेखापाल व शासनास विहित मुदतीत सादर करण्याची दक्षता घेण्यात यावी.

५. उक्त निधी कोषागारातून आहरण व संवितरण करण्यासाठी लेखाधिकारी, रेशीम संचालनालय, नागपूर यांना आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच, संचालक, रेशीम संचालनालय, नागपूर यांना नियंत्रण अधिकारी (V003) म्हणून प्राधिकृत करण्यात येत आहे. उक्त निधी अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीवर संचालक (रेशीम) यांच्या अधिनस्त सुपूर्द करण्यात येत आहे.

६. उक्त खर्च हा “मागणी क्र.क्ही-२, २८५१, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग, ००, १०७, रेशीम उद्योग, (०१) विविध सहकारी संस्थांना सहाय्य, (०१)(०१) राज्याचे वस्त्रोद्योग धोरण २०१८-२३ अंतर्गत रेशीम उद्योगाचा प्रचार व प्रसिद्धी (कार्यक्रम) (२८५१६५७४), २६, जाहिरात व प्रसिद्धी” अंतर्गत सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षासाठी उपलब्ध असलेल्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

७. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या सहमतीने व वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र.७३/२०२४/व्यय-२, दिनांक ०६.०२.२०२४ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

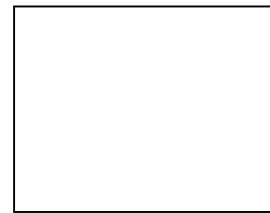
८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०२२१३०९९३८०२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रद्धा कोचरेकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.मंत्री (वस्त्रोद्योग) यांचे खाजगी सचिव.
- २) प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई.
- ३) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
- ४) अपर मुख्य सचिव (नियोजन) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ५) सचिव (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) सचिव (वस्त्रोद्योग), सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७) संचालक (रेशीम), रेशीम संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- ८) उप सचिव (१७-स), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) अवर सचिव (१७-स), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) कोषागार अधिकारी, नागपूर.
- ११) सहायक संचालक, प्रादेशिक रेशीम कार्यालय, नागपूर.
- १२) निवड नस्ती (रेशीम कक्ष).

"परिशिष्ट-अ"**रेशीम रत्न पुरस्कार मिळण्याकरीता रेशीम शेतकऱ्याने करावयाच्या अर्जाचा नमुना**

१. शेतकऱ्याचे नाव :-
२. पुर्ण पत्ता (आधार कार्ड नुसार) :-
३. ८ अ वरील एकूण क्षेत्र :- ----- हे.----- आर तुती लागवड क्षेत्र ----- एकर
४. जमीनीचा गट क्र. पाण्याची उपलब्धता (खोत)-
५. तुती लागवड कलेले वर्ष :-
६. ७/१२ वर तुती लागवड नोंद आहे का? होय/ नाही
७. जिल्हा रेशीम कार्यालय येथे तुती लागवड नोंदणी केली आहे का? होय/ नाही
८. रेशीम किटक संगोपन गृह आहे का? होय/ नाही
असल्यास - लांबी- ----- रुंदी----- एकूण क्षेत्रफळ ----- चौ. फुट
९. सन २०२३-२४ मधील वार्षिक झालेले कोष उत्पादन व कोष विक्रीपासून मिळालेले उत्पन्न माहितीबाबतचा तक्ता :

अ.क्र.	महिना	अंडीपुंज संख्या	रेशीम कोष उत्पादन	कोष विक्रीतून मिळालेले उत्पन्न	कोष विक्री केलेले ठिकाण	कोष विक्री पावती क्र. व दिनांक
१.						
२.						
३.						
४.						
५.						
एकूण						

उपरोक्त दिलेली माहीती तसेच सोबत जोडलेले कागदपत्रांची सत्यता तपासूनच मी अर्ज करीत आहे. हा अर्ज केल्यानंतर सदर पुरस्कारासाठी मी पात्र /अपात्र ठरविण्याबाबत अंतिम निर्णय पुरस्कारासाठी गठीत समितीचा असेल याची मला पुर्ण कल्पना आहे. सदर रेशीम रत्न पुरस्काराबाबतीत माझी कोणतीही हरकत राहणार नाही.

ठिकाण-

दिनांक-

रेशीम शेतकऱ्याचे नाव व सही

अर्जासोबत जोडावयाचे कागदपत्रे

- १) ७/१२ (तुतीची नोंद असलेला)
- २) लाभार्थ्याच्या नावाचा ८ अ (खाते उतारा)
- ३) आधारकार्ड
- ४) पासपोर्ट साईज फोटो
- ५) लाभार्थ्याचा तुती लागवडीसह फोटो
- ६) लाभार्थ्याचा रेशीम किटक संगोपनगृहाचा फोटो
- ७) तक्यात नमुद कोष विक्री केलेल्या पावत्या (मूळ प्रती)